

De generatiekloof - hoe gaan we daarmee om?

Lessen uit het gezin van Job

Job en zijn vrouw vormden een gezin met zeven zonen en drie dochters. Een grote familie dus. Aan het begin van dit Bijbelboek zijn de jongens kennelijk al getrouwd, hebben de ouderlijke woning verlaten en wonen zelfstandig, ieder in zijn eigen huis. Zo hoort het ook; het is in elk geval de meest ideale situatie. In agrarische streken was inwonen of samenwonen van meer generaties gezinnen vaak de gewoonte, met alle nadelen hiervan.

De dochters van Job waren wel volwassen, maar blijkbaar nog niet getrouwd en woonden nog bij de ouders thuis. Al met al dus een normale gang van zaken, ook voor onze tijd. Over de jeugdijaren van de kinderen en opvoedingsproblemen lezen wij niets, al zullen die daar, zoals overal, ook wel geweest zijn.

Het moet ook voor die ouders een grote voldoening geweest zijn om te zien dat hun kinderen hun bestemming vonden. Maar een beetje pijnlijk is die ervaring toch ook. Een bekend pedagoog heeft eens gezegd dat het doel van de opvoeding moet zijn zichzelf overbodig te maken. Ik ben het daarmee eens, maar toch is het niet helemaal waar. Echt overbodig worden ouders nooit. Ze zullen altijd met gebed en belangstelling de verdere ontwikkeling blijven volgen. Dit moet echter nooit ontaarden in bemoeizucht. Dat schijnt vooral voor moeders wel eens moeilijk te zijn, getuige onder andere de vele wrange schoonmoedergrapjes.

De kinderen van Job hadden de gewoonte om periodiek een feestelijke reünie te hebben, afwisselend bij één van de zonen thuis. De familieband bleef ook na het trouwen van de zoons gehandhaafd. Het is een gezegende toestand wanneer dit ook nu gevonden wordt. We zien het soms zo heel anders gaan. Maar het is duidelijk dat de ouders op die feesten niet aanwezig waren. Waren ze niet uitgenodigd? Waren de kinderen liever 'onder elkaar'? Voelden zij zich dan vrijer? Hebben we hier te doen met symptomen van de 'generatiekloof'? Dit woord is modern, maar de zaak zelf is natuurlijk zo oud als de wereld: altijd hebben generaties bestaan.

Veel ouders vinden het moeilijk als ze merken dat de kinderen hun ontgroeien. Ze kunnen die zelfstandigheid maar moeilijk verwerken. Ik ken gevallen dat ouders erop staan de correspondentie van hun oudere kinderen te lezen en zich zelfs niet ontzien om voor hen bestemde brieven te openen. Het is heel erg als ouders door het tonen van ongefundeerd wantrouwen de achting van hun kinderen verliezen. En als dit na het huwelijk van de kinderen wordt voortgezet, wordt het als hinderlijke bemoeizucht ervaren. Elke nieuwe generatie van gelovigen staat voor de taak zelfstandig voor alle problemen in hun eigen gezin een oplossing te zoeken. Daarbij gelden de onveranderlijke Bijbelse normen die ook de vorige generaties hanteerden. Maar dat betekent niet dat ook in alle details hetzelfde gedragspatroon gevolgd moet worden.

Waar men meent dat Gods normen verouderd zijn en aan de kant geschoven kunnen worden, lopen huwelijk en gezinsleven noodzakelijk op de klippen. Maar elke generatie moet wel biddend Gods Woord lezen om in het licht daarvan aan die onveranderlijke beginselen gestalte te geven. Er ontstaan immers telkens nieuwe omstandigheden en problemen waarop een antwoord gezocht moet worden. Er kan niet verwacht worden dat de nieuwe generatie klakkeloos het voorbeeld van de oudere volgt en dezelfde beslissingen neemt. Dat kan niet op

maatschappelijk en zakelijk terrein. Dat kan ook niet als het om problemen van het gezinsleven gaat.

Zulke verschillen van inzicht en daaruit voortvloeiende verschillen in handelen moeten worden aanvaard. Dat hóeft niet tot verwijdering te leiden, maar het kán daar wel de oorzaak van zijn.

Het is wel opmerkelijk dat in de laatste tekst van het Oude Testament die generatiekloof aan de orde gesteld wordt. Daar wordt ook de oplossing gegeven. Daar wordt ook de wortel van het conflict blootgelegd. Het gaat niet om verschil van inzicht of meningen. Deze tekst spreekt over de kloof die er tussen de *harten* is ontstaan. Dat gevaar is zeer reëel ook in onze tijd.

Dat is er niet alleen voor onze gezinnen. Het bestaat ook op kerkelijk terrein. Ik heb niets tegen jeugdbewegingen, jeugdsamenkomsten en jeugdconferenties waar onderwerpen worden besproken die onze jongeren aanspreken. Maar dit moet niet ontaarden in een zich afzetten tegen de ouderen, 'die immers niets van onze problemen begrijpen'. Dat leidt tot verlies van de door God gewilde achting en eerbied voor ouderen. En bovendien is die stelling in zijn algemeenheid niet waar. Ook de ouderen hebben in hun tijd die crisis doorgemaakt. Ook in dit opzicht is er 'niets nieuws onder de zon'.

Ik heb er ook niets op tegen als ouderen waarschuwen tegen de gevaren van de geest van deze eeuw, waaraan vooral de jongeren zijn blootgesteld en waardoor helaas sommigen het spoor bijster raken. Maar ook dit moet niet ontaarden in een liefdeloos veroordelen van al hun activiteiten als 'vleselijk'. Ook dit is in zijn algemeenheid niet waar. Vooral bij hun activiteiten in evangelisatiewerk worden ze vaak gedreven door de liefde van Christus.

De voorzichtigheid en bedachtzaamheid van de ouderen en het enthousiasme van de jongeren zijn stromingen die in één bedding moeten samenvloeien. Dan ontstaat een gezond evenwicht en een dienen van God 'met eenparige schouder'. In Maleachi 4 vers 5 en 6 lezen wij hoe God Zijn profeet gebruikt om die ontstane generatiekloof te herstellen. 'Hij zal het hart van de vaders tot de kinderen terugbrengen, en het hart van de kinderen tot hun vaders'. En als door Goddelijke profetendienst de harten bij elkaar gebracht zijn, kunnen ook alle andere verschillen tot een oplossing worden gebracht.

Daarbij begint God niet met werken aan de harten van de kinderen, maar aan de harten van de vaders. Ligt hierin ook niet de oplossing van vele problemen in de gezins- en familiesfeer? Door alleen maar hierover te spreken, de schuldvraag breed uit te meten en eenzijdig op de ander toe te passen worden de harten steeds meer van elkaar verwijderd. En wat nog erger is: ze worden ook verwijderd van de Heer. Maar door de werking van Gods Woord en Geest worden de harten bij de Heer gebracht en daarin en daardoor ook bij elkaar. En pas daarna is het mogelijk in het gevoel van de genade en liefde ook de ontstane moeilijkheden op te lossen.

Job en zijn vrouw hebben zich niet aan hun kinderen opgedrongen om bij de feestmaaltijden aanwezig te zijn, om daar een goede invloed uit te oefenen en mogelijke ontsporingen te voorkomen. Maar dat was niet een gekrenkt en makkend terugtrekken. Integendeel! 'Het gebeurde dan, als de dagen van de maaltijden voorbij waren, dat Job hen bij zich riep en hen heiligde. Hij stond 's morgens vroeg op en bracht brandoffers, voor ieder van hen één, want Job zei: Misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God in hun hart vaarwel gezegd. Zo deed Job alle dagen' (Job 1:5).